

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

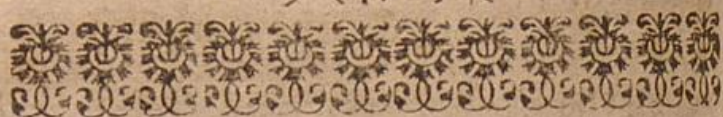
Manuale Parochorum, De Plerisque Functionibus, & Obligationibus, ad Parochias, Parochos & Parochianos attinentibus

Engel, Ludwig

Salisburgi

Cap. I. De Decimis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40922

P A R S IV.

De Juribus & Reditibus Parochorum.

C A P U T I.

De Decimis.

§. I.

Quid sint, cui, & quomodo solvantur Decimæ.

S U M M A R I A.

1. *Quid & quotuplices sint Decimæ.*
2. *Decimæ quatenus sint juris divini.*
3. *Pro Decimis Parochus habet intentionem fundatam in Jure.*
4. *Declaratio c. 2. de restit. spol.*
5. *Monasterium circa Parochiam sibi incorporatam censetur loco Parochi.*
6. *Cui Parocho solvenda sint Decimæ.*
7. *Quid sint & cui debeantur Decimæ novarum.*
8. *Laii habentes Jus decimandi ex privilegio infundatione non possunt exigere Decimæ novarum.*
9. *Idem de Religiosis qui Jus decimandi à Laii acceperunt.*
10. *Resolvitur questio, an Ecclesiastici habentes Jus decimandi ex privilegio possint petere Decimas novarum.*

II. Fallit

11. Fallit in certis casibus.
12. Parochus potest prohibere, ne Decima separantur se vel suo nuncio absente.
13. An in solutione Decimarum admittenda sit impensarum deductio.
14. De jure decima sumptibus Parochianorum deferenda sunt in horrea Parochorum, valet tamen consuetudo contraria.
15. Moram committenti nocet interitus Decimarum.
16. Decimæ non solute an sequantur possessorem prædij.
17. Qualis actio competat contra tertium possessorem.
18. Respondetur ad contraria.
19. Exceptio circa Decimas competentes ex Laicis, vel ex privilegio.

DECIMÆ sunt pars decima fructuum terram terræ, quàm aliarum rerum Deo in recognitionem universalis dominij debita & ipsius ministris persolvenda. Sunt autem decimæ aliæ prædiales, quæ ex fructibus prædiorum debentur, ut de vino, frumento, oleo, pomis, fæno, & similibus. Aliæ personales, quæ debentur ex lucro humanâ potissimum industriâ quæsito, ut ex mercatura, militia, stipendijs, aliisque negotiationibus & obventionibus. Tertium quoque genus decimarum nonnulli constituunt, quas *mixtas* appellant, eò quòd partim quantum ad productionem naturæ de prædialibus, partim quantum ad accedentem industriam de personalibus participant, & hujusmodi censent esse *decimas animalium*, seu ex fructu pecorum

rum

rum perceptas ut lanæ, lactis, ovorum, &c. Sed magis placet, istas decimas animalium ad *prædiales* referre, tum quòd in jure tantum duo genera decimarum, scilicet *prædialium* & *personalium* exprimantur *c. ad Apostolica. 20. h. t.* tum quòd plùs in illis natura, quàm industria operetur; etiam in frumento & vino magna hominum industria accedere debet, & tamen nemo dixerit, decimas frumenti & vini personales esse.

- 2 Originem habere decimas ex Jure divino nullus ambigit, (si de *prædialibus* loquamur, secùs de *personalibus*, ut infra in quæst. 7. dicitur) ut videre est *Levit. 24. Num. 18. & Dent. 14.* An verò etiamnum hodie in novo testamento Juris divini sint, sicut asseritur in *6. Parochianos. 14. & c. tua nobis. 37. h. t.* inter antiquiores præsertim DD. gravis fuit concertatio, à qua illa quæstio principaliter dependet, an decimæ per consuetudinem, privilegium, vel præscriptionem Parocho auferri possint. Sed omissis quæ fusè pro & contra passim adducuntur, hodie magis receptum est, decimas eatenus esse Juris divini, in quantum deserviant pro necessaria sustentatione ministrorum Ecclesiæ. quia teste Scripturâ, *dignus est operarius cibo suo, Matth. 10.* & Apostolus *1. Cor. 9.* dicit: *Dominus ordinavit, ut qui Evangelium annuntiant de Evangelio vivant, & qui Altari deserviunt de Altari vivant.* Unde hoc respectu nec privilegio, nec consuetudine tolli posse, infra dicitur. *Cæterum au-*

tem quòd præcisè decima & non major vel minor pars dari debeat, censent unam esse de legibus cæremonialibus & judicialibus, quæ per legislatorem hominem in novo Testamento acceptatæ obligant tantùm ex jure humano, arg. *c. un. de Purif. post part. vid. Azor. Instit. mor. p. 1. lib. 7. c. 23. Hen. Canis. de Decim. cap. 3.* Idque non parum confirmatur ex eo, quòd summi Pontifices pridem concesserint, & adhuc concedere soleant Religiosis aliisque Privilegia exemptiones & immunitates à solvendis decimis, *c. ex parte. cum seqq. h. t.* quod fieri non posset si decimæ simpliciter Juris divini forent.

Decimæ Parocho propter spirituale ministerium persolvendæ sunt, & ita quidem ad eum spectare censentur, ut si cum Monasterio, Clerico vel Laico seu quocunque qui Parochus non est, super decimis litiget, non cogatur Jus suum probare, quia fundatam intentionem habet in Jure, ex quo præsumitur, quòd decimæ ad ipsum pertineant, nisi Adversarii contrarium ostendant, *c. cum contingat. & c. cum in tua. h. t.* inò quamvis aliàs spoliatus ante omnia restituendus, spoliatus tamen à Parocho super decimis non restituitur, nisi plenè de jure suo docuerit, *c. 2. de restit. spol. in 6.*

Verùm hunc text. *c. 2. de restit. spol. in 6.* putarem procedere in circumstantijs casus *ibidem* propositi, si nimirum spoliatus aliquamdiu, id est, modico tempore fuerit in possessione, & ita non tantùm contra illius jus decimandi, sed etiam

CONTRA

contra possessionem præsumatur. Aliàs enim daretur ansa Parochis aliorum jura liberè invadendi, licem movendi, pacem turbandi, scandala violentiarum excitandi &c. quod utique juri & æquitati consentaneum non est, cum regulare sit, quòd etiam vero domino non liceat violenter possessionem rei suæ apud alium existentem invadere sub pœna amissionis dominiij. *L. si quis in tantam. 7. C. unde vi. §. sed ne 7. de vi bon. rap.* & prædo etiam spoliatus restitui debeat. *c. in litteris. 5. de restit. spol. l. 1. §. qui à me. ff. de vi & vi arm.* à qua regula æquitate plena & paci Reip. consulente non ita facilè recedendum, quin potius jura juribus concordanda, *c. cum expediat. de elect. in 6.* Sunt quidam, qui ex hoc textu statuunt generalem exceptionem à regula, quòd *spoliatus ante omnia restituendus sit, quoties jus resistit spoliato & assistit spoliatori. Hen. Can. d. l. c. 16.* Sed cum exceptio potissimùm tantùm in hoc textu ambiguo fundetur, qui ad concordiam jurium & pro bono pacis publicæ aliter explicari potest, non video quare necesse sit hanc exceptionem generalem ex particulari textu statuere, cum alii textus non obscure pugnent in contrarium, videl. *c. 3. de caus. poss. & propr.* ubi circa jus eligendi præsumptio fuit contra extraneos, pro capitulo, ut propterea Barb. *ad d. c. 2. de rest. spol. in 6. n. 8.* rectè differentiam ex modica possessione (de qua *in d. c. 2.*) assignaverit. Item *in c. licet. 28. de præb. in 6.* ubi detinens duas Parochias spoliatus ab Episcopo restitui.

stituitur, cùm tamen contra spoliatum & pro
 spoliante faciat jus. *c. de multa. X. & Extrav.
 execrabilis, de præb. urget, quod alibi tradit Barb.
 de Offic. Episc. p. 3. alleg. 127. n. 41. Ricc. tom.
 4. ref. 303. in fin. addit. ad Greg. XV. decis. 312.*
 quòd Episcopo circa jura Episcopalia in qui-
 bus habet juris assistentiam contra quemcun-
 que, non detur manutentio, quando adverfa-
 rius est in possessione temporis considerabilis, ergò
 nec in simili Parocho contra possessorem de-
 cimarum.

Quòd si parochia sit Monasterio incorpora-
 ta, tunc quantum ad Decimas Monasterium
 censetur loco Parochi, & tam contra Paro-
 chianos, quàm etiam contra Episcopum & Vi-
 carium curam exercentem fundatam inten-
 tionem habebit. *decis. Rot. apud Tambur. de fur.
 Abb. 3. Decis. 102.*

Quæritur autem I. Cui Parocho solvendæ
 sint Decimæ si quis in una parochia Sacra-
 menta percipiat, in altera sua prædia sita
 habeat?

Hæc quæstio deciditur in *c. ad Apostolica. 20.
 h. 1.* ubi Pont. respondet, Decimas personales
 solvendas esse Parocho Sacramenta ministran-
 ti, quantum ad prædiales verò attendendam
 esse locorum consuetudinem. Quid autem,
 si nulla constans consuetudo probari valeat, &
 propterea ad terminos Juris communis recur-
 ratur? R. de Jure esse probabilius, quòd De-
 cimæ prædiales illi Parocho, intra cujus paro-
 chiam

MAN. PAROCH.

Hh

ehiam

chiam prædia sita sunt, persolvi debeant, ne parochiæ limites confundantur, & plurimæ lites subnascantur. *c. cum sint homines. 18. eod. tit.* Idem dicendum de decimis animalium, quas superius prædialibus annueravimus, ut illi Ecclesiæ solvantur in cujus territorio aluntur. Si in duobus pascantur locis, pro diversitate temporum, decimæ inter illas parochias dividantur pro rata temporis, nisi consuetudo aliud habeat. *Rebus. tract. de decim. q. 8. n. 11.*

- 7 *Queritur II.* Cui debeantur Decimæ Novalium? Supponendum inprimis Novale aliquando sumi propriè aliquando impropiè: propriè dicitur locus prius omninò sterilis ad culturam redactus v. g. si ex sylva extirpata, vel palude siccata agri fiant, aut si fundus, qui ab hominum memoria fuit incultus denuò ad culturam redigatur, *c. quid per novale. de verb. sign. Impropiè autem, si in locum ante cultum novi fructus inserantur v. g. si ex vinea aut prato fiat ager vel e contra: vel certè prout in Jure Civili Novale dicitur terra præcisa quæ anno inculta jacuit. L. Sylva. 30. §. novalis. ff. de V. S. d. c. quid per novale. his præmissis si Novalia intra fines alicujus parochiæ exurgant, Decimæ eorum debentur illi parochiæ; si verò in loco nullius parochiæ fiant. v. g. si sylva, quæ inter duas Parochias jacens pro utriusque termino fuit assignata, ad culturam redigatur, Decimæ horum Novalium debentur Episcopo, quia ipse est Parochus loci qui proprium*

prium Parochum non habet, *c. quoniam. 3. §*
ibi Panorm. n. 2. h. t. Sed

Quæritur III. An etiam Parocho debeantur Decimæ Novalium, si alius intra fines suæ parochiæ Jus decimandi habeat ex privilegio vel infeudatione? In hac quæstione duo quasi extra controversiam sunt. † I. quòd privilegium vel infeudatio aut emphyteusis de Decimis concessa *Laicis* non extendatur ad *Novalia propriè dicta* (benè autem ad *impropria*) quia talis concessio tum propter personam *Laici* non implentis spirituale ministerium, ob quòd dantur Decimæ, tum propter præjudicium *Parochialium Ecclesiarum*, odiosum & restringendum est, *c. tua. 25. in fin. de decim.* † II. quòd *Religiosi*, qui Decimas acquirunt cum consensu *Episcopi* de manibus *Laicorum* justè detinentium, *jux. c. cum Apostolica. 7. de his qua fiunt à Præl.* non possint ex translatione hujus Juris in se, Decimas *Novalium* petere, sicut nec ipsi *Laici* potuissent, secundum vulgatas regulas, quòd nemo plus Juris in alium transferre possit, quàm ipse habeat, & surrogatum sapiat naturam ejus, in cujus locum surrogatur. *c. 2. in fine. h. t. in 6.*

At magna est dissensio, utrùm si *personis Ecclesiasticis*, privilegium decimandi à *S. Pontif.* concessum sit, per tale Privilegium etiam Decimæ *Novalium* comprehendantur? *Affirmativam* cum gloss. & *Abbate*, in *c. ex parte. 27. h. t. per tex. ibidem.* plerique veteres *Canonistæ* tenuerunt,

nuerunt, ut refert Barb. *in eod. cap. ex parte 27. h. t.* ita enim sonat tex. *in d. c. ex parte. cum tibi quod majus est, sit concessum, ut videlicet Decimas de laboribus terra Parohiarum tuarum cum integritate percipias, de Novalibus eas exigere satis potes: quia ubi majus conceditur, minus concessum videtur.* Econtra Recentiores existimant Privilegium decimandi etiam Ecclesiasticis concessum non comprehendere Decimas Novalium, fundantur partim in communibus Juris regulis, quod Privilegia concernentia præjudicium tertij restringenda. *c. olim. de V. S.* item quod Privilegia non extendantur ad futura tempore concessionis non extantia. *c. fin. de rescript.* partim verò in *cap. 2. de decim. in 6.* ubi satis clarè insinuatur, quod Jus percipiendi Decimas Novalium debeat per speciale Privilegium concedi, & non contineatur in Jure percipiendi veteres Decimas. Textum autem *in d. c. ex parte* accipiunt de casu, de quo loquitur, videlicet quod Prælatus possit petere Decimas Novalium de Parochijs suo Monasterio incorporatis, in quibus loco Parochi est. *Covar. var. res. lib. 2. c. 17. n. 13. Gutier. Canon. qq. lib. 2. c. 21. n. 120. Barb. in d. c. ex parte. n. 6.*

Puto in hac difficultate imprimis inspicienda esse verba & mentem Privilegij; nam si habeat verba ampla & favorabilia, ex quibus colligi possit, mentem privilegiantis se extendere etiam ad Novalia v. g. *concedimus, ut omnes & quasunque Decimas, vel omnem Decimationem,*

talis territorij percipere possis, &c. dicendum erit, tale Privilegium etiam Novalia comprehendere, sicut id ipsum secundæ sententiæ authores admittunt. *Gutier. d. l. n. 25.* & fundamentum est in *d. c. ex parte ibi: ut Decimas cum integritate percipias, &c.* Cæterum si Privilegium sine hujusmodi verbis prægnantibus tantum in forma communi concessum sit, utraque sententia suis non destituitur argumentis & rationibus. Verum cum in causa & interpretatione novalium plurimum attendendum sit ad præjudicium Parochialium Ecclesiarum, *per text. in d. c. quid per Novale. in fin. de V. S.* nec non in qualibet causa favor litigantis (si ille non sit privatus sed publicus & de Jure) considerari debeat, *c. fin. de sent. & re jud.* ideo putarem has dissentientes opiniones aliquantulum conciliari posse; Si nimirum Parochus in hac quæstione concurreret cum Monasterio, quod ipsum etiam Sacramenta fidelibus dispensare solet, & idcirco magnum favorem meretur, Jusque decimandi esset in parvo districtu concessum, ita ut Parocho sufficiens sustentatio relicta fuisset, existimarem primam sententiam pro Monasterio fore præferendam, eamque confirmo *ex c. quia circa. 22. de Privil.* ubi remissio Decimarum Episcopaliū Monasterio indefinitè facta extenditur etiam ad Decimas possessionum futuri temporis, quas scilicet Monachi primùm ex postfacto acquirunt; *cum nihil,* inquit ibidem Pontifex, *exceperit & potuerit ex-*

rit excepisse, ac in beneficijs sit plenissima interpretatio adhibenda, nec debeat una eademque substantia diverso jure censi. Quæ decisio & rationes Pontificis optimè adduci possunt contra rationes pro secunda sententia adductas, neque *tex. in c. 2. h. t. in 6.* adeò clarus est, quin responderi possit, cum non loqui de Privilegio à S. Pontif. concessio, sed si Religiosi Decimas à Laicis acceperint, sicut in fine declarari videtur, item si valdè grave præjudicium Parochorum vertatur. Interpretatio verò, quæ à Covar. & alijs adfertur ad *d. c. ex parte.* quòd nimirum loquatur de Jure communi & proprijs Monasterij Parochijs, in quibus Abbas loco Parochi est, non omnimodè satisfacit, tum quòd hoc modo non fuisset dubitandi ratio, quin Decimæ Novalium ad Abbatem pertinerent, utpotè nullo alio ibidem existente, qui Jura parochialia prætere possit, tum quòd Pontifex non se fundet in Jure communi & proprietate parochiarum, sed in eo, quòd *ubi major conceditur, minus concessum esse videtur.* Quia tamen additur in textu, *de laboribus Parochiarum tuarum &c.* Ideò hoc rectius accipitur de illis parochijs, non quæ pleno jure pertinebant ad monasterium, (circa quas ut dictum, non fuisset dubitandi ratio) sed in quibus Monasterium habebat solum Jus præsentandi, & Decimas ex Privilegio, ut etiam advertit Henric. Canis. *de Decim. c. 11. n. 9.* Sin autem Parochus concurreret cum singulari aliqua

aliqua persona Ecclesiastica, vel cum Monasterio quidem, sed posset probare, per amplitudinem Privilegij se multum gravatum & vix habere congruam sustentationem, tali casu non dubitarem alteram sententiam in Parochi favorem amplecti.

Quæritur IV. Utrum is, qui ex *prescriptione* habet Jus decimandi in aliena parochia, possit Decimas Novalium exigere? *R.* † esse distin. **II** guendum inter Novalia *improprie dicta*, & Novalia *proprie dicta*. De Novalibus *improprie dictis*, quando scilicet vinea ager fit, & c. *prescribens* Decimas de novis fructibus petere poterit: quia Jus decimandi in illo agro *hæcenus* possedit, & *prescripsit*, c. *cum in tua*. 30. *h. 1.* De Novalibus autem *proprie dictis* regulariter Decimas petere non poterit, sed ad Parochum pertinebunt: quia cum in loco Novalium ex defectu culturae & consequenter fructuum, nullam decimationem exercere poterit, intrat regula, quod non censeatur plus *prescriptum* quam *possessum*, c. *cum contingat*. 29. *Sibi DD. h. 1.*

Idem dicendum existimo, si ex prato, in quo *prescribens* nullas Decimas fœni percepit, ager fiat. *Arg. in d. c. cum contingat*. Licet enim hujusmodi Novale forsan in rigore sit *improprie tantum* Novale, subest tamen respectu *prescribentis* ratio, quæ in Novalibus *proprie dictis* militat, quod nimirum in tali loco nullum Jus decimandi *exercitum*, *possessum*, & *prescriptum* sit.

Hh 4

Quæ.

12 *Quæritur autem V. Utrum præscribens nullo casu possit Decimas de Novalibus propriè dictis accipere? S. Pontifex in d. c. cum contingat, generaliter excipit casum, quo præscribens potest aliquam rationabilem causam allegare, ex qua demonstrat Decimas Novalium ad se pertinere. Porrò quænam sit talis causa rationabilis ibidem non exprimitur, sed DD. unam vel alteram enumerant. Nimirum 1. si Decimæ præscriptæ sint intra limites certi prædij & ibi pars aliqua inculta ad culturam noviter redigatur, maximè si pars illa minor sit, quia una eadèmq; res non debet diverso Jure censi, & major pars ordinariè trahit ad se minorem. 2. si ex loco inculto præscribens Decimarum nomine aliquid saltem utilitatis prius perceperit. v. g. ex ligno, glandibus, arundinibus, &c. vid. Gutierrez. l. 2. c. 21. n. 102. Gilken de præscript. p. 1. c. 6. n. 281. 3. videtur planè causa rationabilis si præscribens præter ordinarium Jus decimandi insuper præscriptionem Juris percipiendi Decimas Novalium probare possit, demonstrando videlicet, quòd hætenus de exurgentibus Novalibus semper solitus fuerit Decimas accipere, quæ tamen præscriptio si resultet ex diversis actibus respectu diversorum, videtur potiùs assumere naturam consuetudinis, neque rarum est, ut idem actus diverso respectu nunc præscriptio nunc consuetudo dicatur teste Panorm. in c. fin. de consuet. veluci si Episcopus sine Consilio Capituli soleat visitare diæce-*

diæcesim, respectu Capituli & Episcopi erit *prescriptio*, respectu diæcesis & populi erit *consuetudo*; poterit fortassis etiam huc accomodari doctrina Panorm. *in c. cum in tua. 30. de Decim.* & Harp. *ad tit. Instit. de usucap. n. 253.* quòd ex præscriptione specierum resultet præscriptio generis.

Queritur VI. An Parochus possit inhibere parochianis, ne Decimas separent, nisi se vel suo nuntio præsentem? *R.* † Affirmativè *arg. l. 13 si suspecta. 29. de inoff. test. Spec. in tit. de Decim. ad fin. Covar. lib. 1. c. 17. n. 8. v. octavo.* imò tametsi de consuetudine contraria in aliquo loco Decimatio absente Parocho vel in horreo fieri soleret, si tamen Parochus posset probare, se multoties exinde defraudatum esse, justè peteret ab Episcopo istam consuetudinem declarari invalidam, ex eo quòd sit damnosa Ecclesiæ & occasionem peccato præbeat, *cap. 1. de consuet.*

Queritur VII. An Decimæ de integris fructibus, vel de ijs tantum, qui supersunt deductis impensis necessarijs solvi debeant? *R.* differentiam esse faciendam inter Decimas *prediales & personales.* In illis nulla fit expensarum deductio, secùs in istis, *c. pastoralis. de Decim.* rationem hujus differentiæ communiter assignant, quòd Decimæ *prediales* debeantur eo modo, quo fuerunt institutæ in veteri lege, in qua Deus non respexit ad Jus Civile futurum, quatenus ex illo verbum *fructus* interpretandum

dum sit, sed id verbum *fructus* intellexit naturaliter, prout in fundo crescent, & Dei beneficio percipiuntur. At verò cum Decimæ *personales* debeantur ex sola lege Ecclesiæ, nec ullum de illis in lege veteri sit præceptum, merito effectum est, ut in illis Jure humano inventis, & post Jus Civil. institutis, verbum *fructus* civiliter (id est, deductis impensis *l. fructus. 7. ff. soluto Matrim.*) consideretur *Barb. de Offic. Par. p. 1. c. 6. n. 181.*

- 15 *Queritur VIII.* Utrum parochiani teneantur proprijs sumptibus deferre Decimas in horrea Parochorum? *R.* principaliter attendendas esse consuetudines locorum, & diocesium, valent enim consuetudines, ut Decimæ vel à Parocho asportentur, vel ab ipsis parochianis deferantur. *Gutier. Canon. qq. lib. 2. c. 21. n. 45.* abstrahendo autem à consuetudine magis communiter sentiunt DD. de Jure obligari parochianos, ut in horrea Parochi Decimas deferant, suis etiam proprijs sumptibus. *per text. & gloss. in c. revertimini. 65. 16 q. 1. Gutier. d. l. n. 43. Riccius id Praxi aurea p. 2. resol. 244.* † Si rusticus fuerit in mora solvendi, quando tenebatur solvere, & Parochus paratus erat accipere, interim Decimæ pereant, hic interitus ad rusticum spectat, secus si voluisset solvere & Parochus noluisse acceptare; mora enim sua cuilibet nocere debet. *e. mora. de R. l. in 6.* Si tamen Parochus postea voluisset acceptare & rusticus non dederit, attenditur

ditur posterior mora, *l. illud. de peric. & commod. rei vend. Gloss. in cap. cum homines. 7. in v. fructibus collectis. h. t. Pan. ibid. n. 7.*

Quæritur IX. An Decimæ non solutæ se-¹⁷ quantur possessorem prædij? pone, quòd venditor prædij longo tempore non solverit Decimas, nunquid Parochus possit illas Decimas non solutas ab emptore petere? *R.* Affirmativè; ita tamen, ut emptor suum regressum ad compensationem damni propter evictas Decimas contra venditorem habeat. Ratio desumitur ex *l. Imperatores. 7. de Publician. & L. prædij. 36. ff. de jure fisci.* ubi ita de vectigalibus & tributis constitutum est, ut ad ea etiam præteriti temporis solvenda possessores prædiorum conveniri possint, eo quòd ipsa prædia potiùs, quàm personæ obligentur. Unde rectissimè argumentum ad Decimas deduci potest, tum quòd Decimæ (quæ etiam *tributa egentium animarum* dicuntur, *c. Decima. 66. 16. q. 1.* & ante omnia *tributa* propter prærogativam dominij Generalis persolvendæ sunt, *c. cum non sit. 33. h. t.*) magis à prædio, quàm personâ debeantur, sicut eâ de causâ etiam Judæi Decimas *prædiales* solvere debent, *c. de terris. 16. ubi gl. in v. persolvendas. h. t.* & habens prædia in alia Parochia, quàm ubi percipit Sacramenta, in illa ubi eadem prædia sita sunt, Decimas dare debet, ut supra *q. 1.* dictum: tum quòd Decimæ sint *onus reale*, quòd in quemcunque possessorem transit, atque si extent utili vindicatoria

toria

18 toria (præviâ ꝑ actione ad exhibendum vel communi dividundo, si à reliquis fructibus separatae non sint) aut si non extent, utili conditione ex d. l. Imperatores. junct. c. 1. de novi. oper. nunc. peti possint. c. moderamine. 23. ubi gl. in V. vindicent. 19. q. 1. c. pastoralis. & c. cum non sit. x. h. t. atque hanc sententiam cum multis antiquis tradit Pan. in c. cum homines. 7. h. t. n. 6. Riccius p. 2. resol. 57. Rebus. de Decim. q. 9. n. 9. ubi & aliud notabile referunt ex Fed. de Senis. Comfil. 81. n. 2. Si Parochus vel Ecclesia propter Decimas malit venditorem convenire, quàm novum emptorem, qui fortè propter potentiam suam est difficilis conventionis, hoc esse ei concedendum, ne id, quod in favorem Ecclesiae est introductum, ut novum possessorem convenire possit, in ejus odium retorqueatur, dum enim venditor prædium possedit, & fructus integros percepit, nata est contra eum actio personalis, seu conditio ex Canone ad solvendas Decimas, quæ per venditionem prædij exspirasse non videtur.

19 Verùm quæ hæc hæctenus dicta sunt non admittit Henr. Canis. de decim. cap. 4. & Henr. Zoefius eodem tit. n. 52. eamque inter tributa sive vectigalia & inter decimas differentiam constituunt, quod onere tributorum ipsa prædia, onere verò decimarum ipsi tantùm fructus afficiantur: qua ratione, inquit, si prædia elocata sint, non domini prædiorum, sed conductores seu fructuum perceptores solven-

solvendas decimas obligantur. *c. dilecti. 8. c. à nobis. 24. & c. una nobis. de dec.*

Attamen hac contraria opinione Canisij & Zælij non obstante, (cui tuam relinquo probabilitatem) videtur mihi prior sententia Panorm. Riccij & aliorum *cc. LL.* optimè ex jure defendi posse, pro favore nimirum Ecclesiæ, quæ aliàs regulariter privilegia fisci & Reipub. participat, quoties casus est applicabilis. *Ever. in Top. à fisco ad Ecclesiam, Lauret. de Franch. de Controv. regul. p. 2. q. 96. & ibidem Pasqual. in addit.* Indubitatum autem est fisci privilegium, ut novos possessores ob non soluta tributa convenire possit. *d. L. prædiis. 36. de jure fisci. & L. Imperatores. de vectig. L. 2. C. sine censu. &c.* & tanto magis procedet argumentum à fisco ad Ecclesiam, cum Decimæ magis quàm tributa privilegiatæ sint & ante hæc persolvi debeant. *d. c. cum non sit. h. t.* Parum verò convincit illa assignata inter & tributa & decimas differentia, quia hoc ipsum est in questione, an ob decimas præcisè tantùm ipsi fructus, vel potiùs prædia propter fructus quatenus decimales obligata sint, prout etiam tributa fructuum impendia sunt, ut ait *I. C. in L. neque stipendium. 13. ff. de impens. in reb. dotal. & per as & libram* imponuntur juxta proportionem reddituum sive fructuum bonorum. *Ro. land. à valle. 1. Conf. 66. n. 15.*

Nec est bona illatio, conductores prædiorum tenentur ad solvendas decimas, ergò ipsa præ-

sa præ-

fa prædia non sunt obligata. Imò rediv hic iterum pulchrè argumentum à tributis ad decimas. Nam per tex. notab. cum expositione Gottofredi in *L. obfistere. 10. C. de annon. & tribut.* etiam tributa à colonis & emphyteutis solvuntur junct. *L. 2. C. de jure Emphyteut.* & si isti revoluto anni spatio intra 6. menses non solverint tributa, domini prædiorum conveniuntur. Et non incongruè dici potest, dominum in effectu per colonum solvere decimas, utpote cui illud onus decimarum in sua pensione decedit, & tantò minùs à colono accipit.

Si inltes, tributa solvenda etiam datà sterilitate, decimas verò non nisi enatis fructibus, ideò patere, quòd illa præcisè prædijs, ista fructibus adhærent. R. ex hac instantia non plus evinci, quàm quòd tributa simpliciter sint onus prædiorum, decimæ verò sub implicita conditione nasciturorum fructuum: præterquam quòd in magna sterilitate, ubertate priorum vel sequentium annorum aut aliorum bonorum seu prædiorum non compensabili, saltem de æquitate etiam tributorum remissio facienda sit, tanquam cessante causa. *arg. L. 1. C. de omni agro deserto.*

Deinde *Decimatio* valdè similis est exactioni *annonæ*, quæ de frugibus dabatur, teste Gottofred. ad rubric. *C. de annon.* & tamen hanc tributis comparari vix dubium esse potest ex rubrica. *§. 1. C. de annonis & tributis.* & quidem in specie ad propositum nostrum, quòd *annonæ* à defun.

ad defuncto debita non præstetur à coheredibus
pro portione hereditaria, sed à possessore præ-
diorum frugiferorum, decisum est in *L. 2. C.*
jam d. t. dico, à defuncto debita, quod exinde
satis apparet, quia ibi Imper. loquitur de *are*
alieno & ijs, quæ heredes quatenus heredes a-
deoque *ex persona defuncti* solvere debent; de
fuura enim annona, ubi prædia hereditaria
jam sunt facta proprium Patrimonium heredis,
non fuisset dubitandi ratio.

Addo tamen, cum hæc argumentatio à tri-
butis ad Decimas præcipuè favore Ecclesiæ &
ob administrationem Divinorum procedat, ei-
dem locum haud fore, si Decimatio competat
laico, vel Clerico ex titulo patrimoniali vel sin-
gularis privilegij. §. II.

Quo Fundamento alijs præter Parochum
Jus declinandi competere possit.

SUMMARI A.

1. Ecclesiastici acquirunt Decimas ex privilegio,
incorporatione, prescriptione, & donatione
laicorum.
2. Quid requiratur ad prescriptionem Decimarum.
3. Laici quamvis sint incapaces Decimarum, pos-
sunt tamen aliquot modis eas habere.
4. Prescriptione etiam immemorali non potest lai-
cus Jus directum decimandi acquirere.
5. Neque etiam consuetudine generali alicujus loci.
6. Laici multi habent Decimas cum periculo anti-
marum suarum.
7. Ex temporis immemorialitate presumitur omni
meliori modo pro Decimis laicorum. §. Quid

8. *Quid intersit an Laicus praescripserit Decimas, vel an tantum ex praesumptione relinquatur in possessione.*
9. *Praesumptiones praesumptionibus eliduntur.*
10. *Ex immemorialitate non oritur praesumptio Juris & de Jure.*
11. *Immemorialitas etiam tunc est, quando non constat de initio possessionis, licet constet de contrario.*
12. *An tempus immemorabile debeat 100. annos*
13. *Negativa probatur. (excedere.)*
14. *Qualiter probetur immemorialitas.*
15. *Notabilis limitatio in causa Decimarum.*
16. *Prohibitio Concil. Lat. potest consuet. abrogari.*
17. *Illam prohibitio videtur tantum procedere in infundatione perpetua.*
18. *Ex consuetudine potest valere, ut unus laicus Jus utile in alium alienet.*
19. *Obligationi praestandi servitia feudalia, & canonem Emphyteuticum potest praescribi.*
20. *Jus utile potest quidem praescribi contra laicos sed non contra Ecclesiam. (ris publici.)*
21. *Praescriptio non procedit contra prohibitionem suam.*
22. *Differentia, cur magis res Ecclesiae immobilis praescribi possint, quam Jus utile decimandi.*

Quamvis regulariter omnes Decimae ad Parochum spectare censeantur, sunt tamen de Jure aliqui modi prodi, quibus Jus decimandi ad alios non solum Ecclesiasticos sed etiam laicos transferri potest.

Enim

Enimverò *Ecclesiastici* ex privilegio Papali, per incorporationem Parochiarum Monasterijs aut Canonicatibus factam, & per præscriptionem Decimas acquirunt. Item Laici, qui justè habent Decimas, possunt eas alicui alteri Ecclesiæ, quàm suæ Parochiali, maximè verò cuidam Monasterio solius Episcopi accedente consensu donare. *c. cum Apostolica. 7. de his que sunt à Præl.*

Dico, si Laici justè habeant decimas, aliàs enim donatio à laico ne quidem præscriptionis titulum parat, *c. dudum ibi Pan. h. 2. quod tamen limitat Rebuf. tract. de decim. c. 13. n. 93.* ut illi qui receperunt decimas à manibus laicorum, quamdiu vivunt, præscribere nequeant, secus verò eorum successores in bona fide existentes, saltem tempore immemoriali, neque successori in dignitate nocet mala fides antecessoris, quia non ab ipso, sed à superioris institutione causam habet. *gl. sing. in c. cura. in fin. De jure Patron.* quæ glossa generaliter loquitur de præscriptione, nec requirit immemoriam, & planè videtur, quòd ipse titulus successionis in beneficio vel dignitate, ex quo Prælatus vel beneficiatus etiam plerumque sub juramento (quod in confirmatione seu investitura præstat) tenetur defendere & conservare jura suæ Ecclesiæ, sicut est justus titulus ad possessionem talium decimarum (supposito quòd aliunde nasciat vitiosam) pro suo adipiscendam vel retinendam, ita etiam ad præscriptionem ordinari

MAN. PAROCH.

li

teste

temporis 40. annorum *tex. not. in L. fin. ff. pro suo.*

2. Circa præscriptionem Decimarum notandum est, quòd allegans præscriptionem contra Parochum debeat vel tempus immemoriale, vel saltem 40. annorum cum titulo probare, propter præsumptionem Juris quæ militat pro Parocho & contra præscribentem, *cap. 1. de præscript. in 6. junct. c. 2. Derestit. spol.* Idem dicendum circa Parochias Monasterijs pleno Jure incorporatas, ita ut Decimæ earum non nisi 40. annis cum titulo contra Monasterium præscribantur, quia per incorporationem, Monasterium habetur loco Parochi, *Decisio Rotæ apud Tamb. De Jure Abb. tom. 3. dec. 120. n. 11.* Quòd si autem præscriptio allegetur contra aliam Ecclesiam, cui tantum ex privilegio vel etiam præscriptione Decimæ competebant, sufficiet posse probare possessionem bona fide per 40. annos continuatam *d. cap. 1.* imò contra Clericum privatum vel Laicum 10. anni inter præsentem & 20. inter absentes cum titulo, & sine titulo 30. sufficient, quia hic nec præscriptio Juris adest, nec favor Ecclesiæ, ob quem quadragenaria præscriptio requiratur. *Pet. Rubeus. de Decim. q. 13. n. 100.*

3. Laici quidem de Jure omnes sunt incapaces Juris decimandi, tanquam spiritualis & proprii spiritualis Ministerium competentis, *c. causam 7. de præscript. §. o. quamvis. 17. h. t.* Nihilominus I. ex privilegio Papali Jus decimandi acquirere possunt:

possunt: quia non excedit vires Papæ, Laicum ad Jus spirituale habilitare & secundum quid Clericis æquiparare, sicut defacto ad Jus patronatus, quod spirituale est, omnes Laici habilitati sunt.

II. Ante Concilium. Lat quod probabiliter fuit habitum Anno salutis 1179. *vid. Henric. Canis. de decim. cap. 13. n. 6.* Laici poterant Jus decimandi ab Ecclesia in feudum vel Emphyteusim accipere, quia tunc tantum acquirebant Jus utile & temporale non directum & spirituale, per dictum verò Concilium Lat. id prohibitum est *c. 1. 16. q. 7.* Si tamen alicujus Majores ante Concilium Decimas in feudum accepissent, is etiam num hodie eas rectè retinere possit. *arg. cap. 2. § sanè. de Decim. in 6.*

III. Per contractum locationis aut ususfructus etiam Laici decimas habere possunt, quia tunc nihil de dominio Juris spiritualis in illos, sed tantum commoditas quædam percipiendi Decimas, non tanquam sibi sed Parocho debitas transfertur.

IV. Quædam decimæ sunt merè profanæ & Laicales quas olim Domini suis prædis deinde subditis in usumfructum feudum vel Emphyteusim datis tanquam loco tributis, pensionis annuæ vel Canonis imponebant. *Greg Tholos. in Synagm. juris lib. 2. c. 20.* quo etiam referri posse videtur illa portio vini, quæ ex quibusdam vineis, præsertim in Austria exigitur, & vulgo *Bergrecht* appellatur.

V. Laici conversi seu religiosi de certo aliquo ordine, uti sunt Equites Mellitenses, Teutonici &c. decimas quoque possidere possunt, c. 3. *De priv. Panorm. in c. quamvis. 17. h. t.*

4 *Prescriptione* autem etiam immemoriali ex communi DD. opinione laicus Decimas, quoad titulum dominij *directi* acquirere non potest, quia est incapax possessionis, sine qua non currit *præscriptio. cap. causam. 7. De præscript.* Undè non obstat, quod à quibusdam in contrarium opponitur: videl. Quidquid per privilegium acquiri potest, id etiam possit per *præscriptionem immemorialem*, quam constat habere vim privilegij, *per tex. & gl. in c. super quibusdam. De V. S.* atqui Jus decimandi Laicus per privilegium acquirere potest, ut dictum, ergò, &c. nam negandum est suppositum, quòd ex persona Laici detur immemorialis Decimarum *præscriptio*; datur quidem immemorialis *detentio*, quæ facti est, sed ex defectu possessionis & propter Juris resistantiam, non datur immemorialis *præscriptio*.

5 Similiter nec consuetudine generali alicujus Provinciae introduci potest, ut Laici passim Decimas Jure Dominij *directi* sibi vindicent, quia imprimis hæc consuetudo foret irrationabilis, ut Laici sine omni causa id habeant, quod Deo & Ministris ejus in recognitionem universalis Dominij & propter spirituales labores debetur; deinde hæc consuetudo damnificaret Ecclesias, eas Decimis privando, meritò proinde
invali-

Invalidata intelligeretur. *in c. 1. De consuetud.*
 Notanter autem hactenus loquor de Jure dire-
 cto decimandi, nam quid dicendum sit de Jure
 utili, paulò inferiùs ad finem hujus §. exponam.

Grandis igitur est difficultas quomodo de-
 fendendi sint Laici, qui passim in nostris par-
 tibus Decimas non ex titulo ususfructus, vel lo-
 cationis, sed Jure proprietatis sibi vendicant,
 nec Privilegium Papale, nec infeudationem an-
 te Concilium Lat. factam ostendere possunt,
 nesciunt tamen quo Jure vel titulo primitus ac-
 ceperint?

Vereor, ne multi Laici cum animarum sua-
 rum periculo Decimas detineant. *jux. t. in cap.*
prohibemus. h. t. quando experientia constat,
 à tempore, quo hæreses ordinem & tranquil-
 litatem Ecclesiæ turbarunt, eò temeritatis per-
 ventum esse, quòd præsertim Patroni & Ad-
 vocati Ecclesiarum Jura & redditus Ecclesiasti-
 cos, quasi liberè in suam utilitatem conver-
 tant, Parochos & Beneficiatos etiam non re-
 quisito Episcopo, & nescio quibuscum illicitis
 pactis instituant, destituantque. Quare
 optandum foret magnoperè, ut quidam Laici
 saltem opulentiores ad eligendam viam tutio-
 rem & exonerandam suam, aut suorum Majo-
 rum conscientiam induci possent, ut Decimas
 aliæque Jura Ecclesijs Parochialibus restituerent.
 Verùm quia prædicti excessus non sunt de o-
 mnibus Laicis præsumendi, & satis colligitur
 ex Jure & DD. olim non fuisse infrequens,
 quòd

quòd Laicis vel ob merita sua in Ecclesiam, vel ob ipsius Ecclesiae utilitatem Decimae vel ex privilegio aut per contractum feudalem concederentur: idcirco in proposita quaestione duos casus principales distinguo.

I. An Laici habeant decimas à tanto tempore, ut nec de *initio* nec de *contrario* constet?

II. An habeant Decimas à tanto tempore, ut de *initio* possessionis quidem non constet, constet autem de *contrario* v. g. ex libris antiquis vel instrumentis authenticis, ex quibus ostenditur, quòd Decimae ante annos 100. vel. 200. adhuc pleno Jure penes Ecclesiam fuere.

7 Quod attinet ad primum casum, dico, quamvis Laicus Decimas praescribere etiam tempore immemoriali non possit, operatur tamen haec immemorialitas temporis, quòd ex ea praesumatur, antecessores Laici omni meliori modo sive deinde per privilegium, sive per infeudationem ante Conc. Lat. decimas acquisivisse. *arg. c. super quibusdam. de V. S. c. 1. de praescript. in 6. l. hoc jure §. ductus aquae. ff. de aq. quot & astu.* Pulchrè ad propositum loquitur Gilken. *de praescript. p. 3. c. 8. n. 23.* Quamvis, inquit 100. imò 1000. annorum possessio ubi de non justo primordio constat, non minuat possessionis causam, cum in persona possessoris & Majorum & Authorum ipsius tale Jus coalescere nõ potuerit, *c. causam. de praescript.* Tamen ex quo de hujusmodi exordio non constat,

stat, & talis res sit, quæ ex causa Laico acquiri possit, existimandum est, quòd cum tot annorum intervallo nemo ipsi quæstionem moverit, justam quoque initij rationem fuisse. Cùm enim tam varij sint casus, ex quibus instrumenta intercidere, vel interverti possint, videl. Incendium, furtum, injuria concipientium, vetustas ipsa omnia paulatim hauriens, infirmitas memoriæ ignorantium, quo loco quid positum aut conditum sit, fiducia sui Juris ex tam longa & inconcussa possessione, non debet Ecclesia in tot humanæ conditionis casibus occasionem quem ex inopinato casu suo Jure evertendi aucupari, cujus fortè Majores propter optima in Ecclesiam merita decimas quasi pro recompensatione acquisiverunt, quo etiam referri possunt quæ infra n. 18. dicentur.

Sed, inquires, quid interest an Laicus præscripserit Decimas, vel an in illarum possessione & perceptione relinquatur? R. Differentiam jam satis insinuatam esse, si enim ponatur Laicum præscripsisse Decimas, acquisivit Dominium Juris, & id retinebit, tametsi aliquando post completam præscriptionem emergat titulus & initium inhabile, quia imposterum non amplius possidet Decimas ex primo illo titulo, sed ex Jure præscriptionis. Sin autem Laicus tantum ex præsumptione boni tituli quæ oritur ex immemorialitate temporis relinquatur in possessione, privabitur hac possessione, si per Parochum de vitioso initio coniectus fuerit.

Felin. inc. accedentes. n. 6. & inc. cum ex officio
n. 13. de præscript. Non obstat quòd dicit. Val-
quez illust. Controv. p. 1. lib. 2. c. 81. n. 12. & 15.
 licet constet de uno titulo inhabili, nihilomi-
 nus ex diuturnitate temporis de alio meliori ex
 postfacto superveniente præsumendum esse:
 eò quòd ex antiquitate temporis factum non
 tantum unum, sed etiam plura, si necessaria sint,
 præsumantur. Non obstat, inquam, utut enim
 hoc fortè procedat in alijs causis, in quibus Suc-
 cessores saltem mediati in bona fide existentes
 per longissimum tempus præscribere possunt,
 tamen si Antecessores eorum fuerint in mala fide
Fachin. lib. 8. Controv. c. 27. vers. nec obstat.
Cov. de præscript. p. 2. §. 9. n. 7. secus tamen est
 in causa decimarum, in qua nulla præscriptio
 Laicum juvare potest. Propterea quando Pa-
 rochus probat vitiosum initium possessionis, ha-
 bet triplicem fortissimam præsumptionem pro
 se, unam ex incapacitate Laici, alteram ex jure
 ipso, quo omnes decimæ ad Parochiam spectare
 censentur. *c. 2. de restit. spol.* tertiam ex demon-
 stratione vitiosi initij in possessione Laici: dum
 contra Laicum solam & unam præsumptionem
 ex immemorialitate temporis prætereundum potest
 notorium est autem, unam præsumptionem alijs
 præsumptionibus pluribus & fortioribus
 penitus elidi ac enervari *arg. c. in nostra 4. de*
 9 *procurat. L. divus. 7. de integ. restit.* † Neque
 verum est, quòd quidam contendunt, ex im-
 memorialitate temporis oriri præsumptionem
 Juris

Juris & de Jure, contra quam non admittatur probatio in contrarium, † etenim nulla est præ- 10
 sumptio Juris & de Jure, nisi quæ expressè in aliquo Canone vel lege contineatur, quod de immemoralitate temporis non reperimus, eamque ob causam contra probatam immemorialitatem admittendas esse probationes de vitioso initio rectè docent Arnold. Rath. *tract. de usu cap. c. 5. assert. 47. n. 2. § 3.* Henr. Canil. *de Decimis. cap. 9. in fin.* Fachin. *Controv. l. 8. c. 33.*

In altero casu principali potissima difficultas dependet ab eo, an dicatur tempus immemoriale, quando quidem non constat quo initio cæperit possessio, constat autem de contrario, quòd scil. ante tot & tot annos necdum apud antecessores moderni possessoris fuerit. Nam si dici debeat tempus immemoriale, de cujus initio non constat, habebit Laicus præsumptionem Juris ex immemoralitate temporis pro se, & relinquendus erit in possessione decimarum, usque dum Parochus vitiosum initium ostendat. Licet enim non desint, qui cum Host. *in c. cum Apostolica. h. t. n. 10.* & Canisio *de decim. cap. 13. n. 9.* putent, non sufficere immemorialitatem temporis, contraria tamen sententia æquitati magis convenit, ne quis ob difficultatem probationis facillè suo jure privetur, & ne nihil antiquitati temporis tribuatur. *Butrius & Imola in d. c. cum Apostolica. aliq. apud Cov. lib. var. ref. c. 17. n. 5. citati.* Sanè hæc quæstio non tantùm vix apud aliquem authorem in terminis reperitur, sed à

plerisque confunditur, & nulla inter *contrarium* & *initium* distinctio adhibetur. ut per *Gl. in c. 1. in v memoria. de prescript. in 6. Mascard. de probat. vol. 2. Conclus. 1042.* imò *in d. c. 1.* expressè dicitur illa immemorialis præscriptio, *cujus con-*
 11 *trarij memoria non existit.* † Verùm frequentius DD. supponunt rectè dici possessionem immemoriam, quamvis constet, quòd aliquando *contrarium* fuerit, dummodo de initio præsentis possessionis non constet. *Craveta. de antiq. temp. p. 4. sect. absolutis differentiis* omnium clarissimè *Molina de 7. & 7. tract. 2. disp. 76. n. 3. facit tex. in c. super quibusdam. de V. S. ibi ex antiqua consuetudine à tempore cuius non extat memoria, & in L. 3. §. ductus aqua ff. de aqua quot. cuius origo memoriam excessit, jure constituti loco habetur.* Doctores autem & textus supra relati optimè cum hac opinione conciliari videntur, per illum modum loquendi quo utitur *Menoch. de arbit. jud. lib. 2. Cent. 1. casu 43. n. 2.* Nimirum quòd illud dicatur tempus immemoriam, *cujus initii memoria non est in contrarium,* bonus text. *in c. 1. de consuet. in 6.*

12 Nova est disputatio, an sit immemorialis possessio, quam constat infra 100. annos cepisse, nescitur autem, quando? adeoque an tempus immemoriam necessariò debeat 100. annos excedere?

Affirmant *Card. in c. si diligenti. de prescript. Molina. d. disp. 76. n. 2. Cov. de prescript. p. 2. §. 3. sub. n. 9.* † Sed, si istorum DD. argumenta
 13 per-

perpendo, parùm me persuadent. etenim quòd
ita inferant: centenaria præscriptio requirit ti-
tulum. *c. si diligenti. in fin. de præscript.* ergò im-
memorialis, quæ titulum non requirit, debet esse
major centenaria, rectè negari potest conse-
quentia, quia quòd in centuria requiratur titu-
lus, hoc ipsum in specialem favorem Ecclesiæ
Romanæ constitutum est, ne tam facilè per præ-
scriptionem damnificetur. Unde quòd addit
Molina, præscriptionem immemorialem esse
magis privilegiatam quàm centenariam, verum
est respectu præscribentis, non verò respectu
ejus contra quem præscribitur.

Quare in hac difficultate ego breviter sic di- 14
cendum arbitror, quòd in illis causis, in quibus
præscriptio 40. annorum cum titulo procedit,
probabilius sit, ex nullo Jure evinci, quin etiam
infra 100. annos ad effectum quòd aliquis non
teneatur probare titulum, detur immemorialis
possessio, si testes saltem per 40. annos testentur
de visu proprio, quòd semper viderint rem in
hoc statu fuisse, & de cætero non audiverint de
initio: quia tunc sufficienter probatum est, quòd
origo memoriam excesserit, prout id solùm ad im-
memorialem possessionem requiritur *in c. l. 3.*
§. ductus aqua. de aqua quotid. & est. & quia de
Jure civili in præscriptione 30. & 40. annorum
absolutè non requiritur titulus, *l. sicut. & l. om-
nes. C. de præscript. 30. annorum.* De Jure ve-
rò Canonico per quandam correctionem sit in-
troducendum, ut in præscriptione 40. annorum
requi-

requiratur titulus, ubi jus resistit præscribenti, *c. 1 de præscript. in 6* videtur omninò congruum, ut hæc correctio strictè accipiatur. *l. præcipimus. C. de appell.* & non extendatur ad eum casum, quo aliquis per famam & testes potest probare, possessionem 40 annos longius excessisse, & ita quidem, ut initij memoria non existat, quamvis forte 100. anni elapsi non sint. atque hujus opinionis (ex alijs tamen fundamentis) etiam est Cravetta *de antiq. temp. p. 4. sect. absolutis differentiis n. 2. cum Gl. in c. cum nobis. v. centum. de præscript.* & Alexandro apud eundem Crav. n. 4. citato.

15 Interim tamen quia in causa Decimarum non est locus præscriptioni sed solum ex præscriptione proceditur, ut jam sæpiùs repetitum; idèò libenter concesserim, quando constat possessionem infra 100. annos cæpisse, nescitur autem quando, posse tamen circumstantias & conjecturas concurrere, ex quibus præsumptio temporis antiqui elidatur & pro Parocho (qui aliunde jam præsumptionem Juris pro se obtinet) sufficienter probetur, Laicum malam possidendi causam habere, nisi de legitimo titulo docuerit. v. g. si constet possessionem multum infra 100. annos cæpisse, antecessores Laici fuisse potentes hæreticos; si testes super immemoriali producti varient, &c.

16 Postremò quæri potest, utrum saltem circa Jus utile decimandi, cujus Laicus non est incapax, consuetudo vel præscriptio aliquid operari valeat?

R. Cum

¶ Cum Canon Lateran. Concilii, quo prohibetur, ne Laici de Decimis infeudentur, non sit juris naturalis aut divini, nihil putarem obstare, quin per contrariam consuetudinem abrogari possit. *arg. c. fin. de consuet. l. de quibus, cum seqq. ff. de LL.* haud enim videtur irrationabile, quòd Laicis Decimæ in feudum concedantur cum auctoritate Episcopi, si id ipsorum merita, vel Ecclesiæ utilitas exposcat.

Deinde illam prohibitionem Concilij pluri-
mi DD. tantum accipiunt de infeudatione per-
petua & in heredes transitoria, unde cum corre-
ctiones Jurium non sint extendendæ. *l. praci-
pimus. in fin. C. de appell.* existimant, etiamnum
hodie posse per Episcopum aliumve Ecclesiæ
Prælatum decimas alicui Laico ex justa causa &
eum ordinaria Juris solennitate ad tempus vitæ,
vel aliud longum tempus in feudum vel Emphy-
teusim concedi, *Gl. & Abb. in c. quamvis. de
Decimis. Cov. var. res. lib. 1. c. 17. n. 5.*

¶ II. Quamvis inter DD. controversatur
in *c. prohibemus. h. t.* utrùm Jus utile per unum
Laicum acquisitum in alium rectè alienetur:
nihilominus per consuetudinem tales alienatio-
nes convalidari posse, quia in Jure dubio opti-
ma legum interpret est consuetudo *l. si de inter-
pretatione. 37 de LL.* & hinc non dubito, quin
multæ decimæ ante Concil. Lat. ab Ecclesijs per
modum feudi vel Emphyteusis separatae sint,
quæ etiamnum hodie apud Laicos manent non
quidem semper Jure hereditario, sed per diver-
sas

fas venditiones & alienationes bonorum ad eos
 devolutæ. Licet autem Laici, qui hujusmodi de-
 cimas possident, nulla pro ijs servitia aut fide-
 litatem secundum naturam Feudorum Ecclesie
 præstent, non tamen statim evincitur, quod ta-
 les Decimæ ab initio non fuerint per modum
 Juris utilis concessæ, nam præstatio servitiorum
 & fidelitatis juramentum non est substantiale,
 sed tantum naturale contractus feudalis, unde
 pacto & consequenter etiam præscriptione illa
 obligatio tolli potest, quemadmodum dari *feu-
 dum Francum*, in quo nulla servitia præstantur,
 & in feudo concessio Ecclesie non præstari fide-
 litatem, *c. un. Ecclesiam fidel. non fac.* nemo est,
 19 qui ignoret: † Item quod obligationi præstandi
 annum canonem præscribi possit per Emphy-
 teutam, dicitur inferius in §. 3. sub. n. 7. Est ta-
 men inter res feudales & Emphyteuticas *profa-
 nas* ac inter *decimas* differentia, quod illæ per
 præscriptionem possint transire in *allodium*, non
 verò istæ, quia juris *directi* decimandi incapax
 est Laicus. Sed ais, quid valebit hoc jus *dire-
 ctum* apud Ecclesiam, si Laicus id non recogno-
 scat, nulla pro eo servitia, fidelitatem, Canonem,
 aut laudemium præstet? R. Sicut in aliis rebus
 præscriptio contra Ecclesiam admittitur, ita e-
 tiam in his. Et unum saltem reperio hujus ju-
 ris *directi* effectum, quod nimirum Ecclesia
 has Decimas à Laico possessas contra fiscum
 vindicare possit, si Laicus sine legitimo herede
 defunctus bona vacantia reliquerit, aut crimen
 confi-

confiscatione bonorum dignum commiserit, in feudis enim & Emphyteuticis domino directo præjudicari non potest. Utrum autem S. Pontif. pro plenitudinæ potestatis suæ non posset Ecclesias adversus præscriptionem Laicorum eatenus restituere, ut Laici in recognitionem directi dominij tenerentur de Decimis possessis singulis annis certam aliquam portionem solvere, altioris indaginis est, & licet id foret æquitate plenum, ac Ecclesiis utile, vix tamen sine cooperatione Imperatoris & Principum terrarum posset in executionem deduci.

¶ III. Hodie stante prohibitione Concilii Later. posse quidem Laicum contra alium Laicum ante Concilium infeudatum Jus utile præscribere, contra Ecclesiam autem post Concilium non posse, vel enim sciret post Concilium non licere habere Decimas in feudum ab Ecclesia vel ignoraret: Si prius, foret in mala fide *vera*, si posterius esset in mala fide *ficta*, seu in ignorantia Juris, quæ non potest acquirere volentibus. *L. Juris. 7. ff. de Juris & fact. ignor. L. numquam 31. in p. ff. de usucap.*

Sed ais, posse contingere, ut aliquis sciat, non licere dare feudum Decimarum Laicis post Concilium, & tamen sit in bona fide, si nimirum ipse & ejus antecessores tempore immemoriali Decimas ex titulo feudi possederint. ¶ Si in hac immemoriali possessione non constet de initio, omni meliori modo præsumendum esse Laici majores fortè ex privilegio & dispensatione spe-

ne speciali tale feudum accepisse, sin autem Pa-
 rochus docere possit, quòd tantum per privatas
 conventiones inter suos & Laici atecessores
 (quamvis Episcopi autoritate antecedente,
 feudum datum sit) quantocunque etiam tem-
 21 pore non erit præscriptum, † sicut enim pactis
 privatorum Juri publico derogari non potest,
 ita nec contraveniri prohibitioni legis commu-
 nis, publicam utilitatem concernentis per pri-
 22 vatorum & particularium hominum præscri-
 ptionem. † Cui non obstat, quòd res tempora-
 les Ecclesiæ immobiles vel mobiles pretiosæ alic-
 nari prohibita nihilominus præscribi possint.
Riccus in praxi aurea p. 1. ref. 32. nam diversita-
 tis ratio est ista, quòd res Ecclesiæ temporales
 non prohibeantur absolutè devenire in manus
 Laicorum, sed tantum sine solennitatibus, quas
 cursus temporis, & bonæ fidei possessio per 40.
 annos continuata supplere videtur. Sed circa
 decimas absoluta est prohibitio, ne per viam eti-
 am Juri utilis ad Laicos quibusvis cum solenn-
 nitatibus transferantur.

§. III.

Qualiter detur Immunitas à solvendis
 Decimis.

SUMMARIUM.

1. An & qualiter detur immunitas à solvendis
 Decimis.
2. Religiosi qualiter de jure exempti à solutione
 Decimarum.

3. Quo.

3. Quorundam specialia privilegia extra corpus juris, & qualiter intelligenda.
4. An habentes Communicationem Privilegiorum, communicent privilegium immunitatis à solvendis Decimis.
5. Consuetudine etiam datur immunitas, sed regulariter tantum immemoriali.
6. Prescriptione etiam Laici immunitatem acquirere possunt.
7. An prestationibus annuis prescribi possit, & quis sit sensus L. cum notissimi §. fin. C. de prescript. 30. annorum.
8. Quanto tempore prescribatur immunitas.
9. A restitutione Decimarum ante completam prescriptionem non excusat consumptio bona fide facta, aut triennalis possessio.
10. Ecclesia habet dominium in decimis nondum solutis in sui favorem, non vero in sui prejudicium.
11. Pupillus mutuans aut solvens manet dominus pecunie, quamdiu dominium sibi est utile.
12. Clericus minorennis in beneficalibus habetur pro majorenni, ut possit agere in iudicio, non vero ut careat auxilio restitutionis in integrum.
13. Immunitas per contractum potest acquiri gratis, vel pro alia re spirituali.
14. Conciliatio c. statumus, & c. veniens. de transact.
15. Abbates possunt dare consensum in alienatione rerum ad suas Parochias pertinentium.
16. Quo sensu pro re temporalis possit acquiri immunitas.
17. Pauperes an sint immunes à solvendis Decimis.

MAN. PAROCH

Kk

18. Quis

18. *Quis in causa Decimarum sit Judex competens?*

1 **N**on defuerunt ex antiquioribus præsertim DD. existimantes neminem posse à solutione Decimarum eximi, eo moti argumento, quòd Decimæ sint Juris divini & consequenter per humanas inventiones non remissibiles. Verùm hanc sententiam cum communiore ita limitandam censeo, ut exemptio à solvendis Decimis dari non possit, si per eam congrua sustentatio Parochorum adimeretur, etenim decimas non aliter esse juris divini, quàm in quantum ad sustentationem Clericorum necessariæ sunt, jam supra in §. 1. explicavimus. Quare si Parochus aliunde sufficientes redditus habeat, vel si ex Decimis aliquorum tantùm Parochianorum congruè sustentetur, rectè dicitur, dari exemptionem seu immunitatem à solvendis decimis per *privilegium Pontificium, consuetudinem, præscriptionem aut contractum.*

2 Per *Privilegium* idque in Corpore Juris clausum Religiosi & alia pia loca diversimodè per Canones à solutione Decimarum eximuntur, quos diversos Canones ita in ordinem redigit Glossa in c. ex p. 10. in v. *laborum tuorum. h. t.* quòd nimirum Monachi in primitiva Ecclesia Decimas dederint tanquam Laici. *arg. c. alia causa. Sc. generaliter. 16. q. 1. c. duo. 11. q. 1. postea Palchalis II. statuerit, quòd nec Monachi nec Clerici communiter viventes decimas de suis laboribus solverent, c. decimas. 16. q. 1. tempore*

pore verò procedente Hadrianus Papa solis Cisterciensibus, Hospitalarijs, Hierosolimitanis seu Templarijs concesserit hoc privilegium, ut de laboribus suis, quos proprijs manibus vel sumptibus excolunt, decimas solvere non teneantur, alios verò Monachos tantum in decimis Novalium suis manibus aut sumptibus factorum item & in hortis & nutrimentis animalium suorum exemerit. *d. c. ex parte. cum seqq. h. t. de m. Innocent. III. in Conc. Later. Privilegium Cisterc. & aliorum in d. c. ex parte. respectu possessionum post dictum Concilium acquirendorum sustulerit. Novalium autem nomine intelliguntur illæ terræ noviter per Religiosos ad culturam redactæ, de quarum cultura non extat memoria, & ex quibus prius Parochus nullas vel exiguas Decimas percipiebat. c. fin. de Privil. & c. quid per Novale 21. de V. S.*

Cæterum extra corpus Juris per speciales 3 Bullas multi Ordines Religiosorum exempti sunt non tantum in Novalibus, sed etiam quibuscunque terris, quas suis laboribus vel sumptibus colunt. Sicut de Religiosis Congreg. Cassinensis, Camaldulensibus, Prædicatoribus, Carthusianis, & pluribus alijs attestatur Barb. *in d. c. ex parte. n. 5.* Sed hæc privilegia non extenduntur ad illas possessiones, quæ non sunt Religiosorum propriæ, sed ab alijs conductæ, *c. dilecti. 8. h. t.* Neque ad illas, quas Religiosi alijs vendiderunt, vel elocârunt, concernit enim privilegium tantum personas Religiosorum non

extraneas, *c. licet. 11. h. t.* sicut in simili licet fiscalis de possessionibus, quas tenet, non solvat vectigal, emptores tamen & conductores solvere tenentur. *L. locatio. 9. §. ult. ff. de publician.* Ceterum verò si in Privilegio concedatur exemptio à solvendis decimis *de laboribus*, hic terminus non debet restringi ad sola Novalia, sed universas proprias possessiones proprijs laboribus vel sumptibus cultas, *c. ad audientiam. 12. h. t.*

A *Quaritur* autem, an illi Religiosi, qui in specie quidem à solutione Decimarum exempti non sunt, attamen generalem communicationem privilegiorum cum exemptis habent, hoc ipso etiam quoad decimas privilegiati censentur. Negativè aliquoties fuisse in Rota decisum refert Barb. *de offic. Par. p. 3. c. 28. §. 3. n. 41.* quia immunitas à solvendis decimis est difficilis concessio propter præjudicium Parochorum. *arg. cap. nuper. h. t.* ut proinde locum habeat regula, quòd in generali concessione non veniant ea, quæ quis verisimiliter in specie non esset concessurus, *c. qui ad agendum. de Procur. in 6.* & quia *d. cap. nuper.* in quo similia Privilegia abrogantur, est constitutio Conciliaris, cui non derogatur sine expressa mentione, nihilominus tamen notabiles limitationes ex alijs Rotæ decisionibus ponit Pasqual. *in addit. ad Laur. de Franchis de contro. inter Ep. & Reg. p. 2. q. 72. n. 10. & seqq.* Quòd nimirum in generali communicatione Privilegiorum etiam veniat exemptio à Decimis, si communicatio sit talis, ut exprimat

primat aliqua præjudicialia privilegia faltem in genere, vel adfit talis amplitudo verborum, ut significet mentem communicantis se extendere ad omnia. Item si in privilegio communicato, jam sit inserta clausula derogatoria dicti cap. *nuper*. quia privilegium communicans communicat privilegium cum suis qualitatibus. Præsertim si privilegium communicationis habeat annexam Clausulam: *quorum tenores &c.* quæ operatur ut privilegia communicata censeantur in litteris communicationis de verbo ad verbum inserta. Accedit quòd privilegia exemptionum à Decimis dentur Religiosis intuitu laborum, quos sustinet in Ecclesia prædicando, & Sacramenta ministrando, ut dixit Rota *decis.* 795. n. 27. ergò æquitas suadere videtur, ut ejusmodi privilegia ad Religiosos communicantes, qui similes labores subeunt, pariter extendantur.

Per *consuetudinem* quoque dari immunitatem à solvendis decimis verior est sententia, ita enim videmus Decimas *personales*, item Decimas minutas passim abrogatas esse, sicut attestantur DD. qui in diversis Europæ partibus de Decimis scripsere. Sed hoc cum generali illa limitatione accipiendum est, si nimirum Parocho per talem consuetudinem congrua sustentatio non subtrahatur, prætereà rectè advertit Paulus Laym *in Theol. moral. l. 4. tr. 7. c. 6. n. 11.* quamvis regulariter ad introducendam consuetudinem adversus legem Ecclesiasticam 40.

anni sufficient; quia tamen lex decimarum obligat sub gravi peccato, non posse ordinariè immunitatem per consuetudinem nisi tempore immemoriali introduci, ex quo scilicet successores bonâ fide credant suis majoribus per privilegium aut alium titulum obligationem Decimarum remissam esse. nam aliàs locum habebit text. *in c. cum haberet. de eo qui duxit &c.* quòd *diuturnitas temporis peccatum non minuat, sed augmentet, & inc. fin. de consuet.* quòd *tantò sint graviora crimina, quanto diutius infelicem animam tenuerunt.*

- 6 Quod de consuetudine magis de *prescriptione* sentiendum est: cum enim *prescriptio* in eo differat à consuetudine, quòd consuetudo inducatur ab aliqua communitate, *prescriptio* verò à singularibus personis: Sanè minùs *presudicabit* Parocho si unus vel alter per *prescriptionem* à solutione Decimarum se eximat, quàm si rota communitas. Imò quamvis Laici Jus decimandi tanquam spirituale & propter spirituale ministerium competens acquirere non possint per supradicta, immunitatem tamen eos *prescribere* posse magis inter DD. convenit, quia per hanc nullum jus spirituale sed tantum potestatem fructus suos integros percipiendi consequuntur. *Cov. var. res. l. 1. c. 17. n. 10.* † Neque verum est, quod quidam docent ex *L. cum novissimi. S. fin. C. de prescript. 30. ann.* obligationibus annuis absolutè *prescribi* non posse, nam contrarium evincitur ex *cap. de quarto. & c. ad audien-*

audientiam. de prescript. l. eos. 22. C. de usur. quòd verò Imperator *in d. l. cum novissimi* dicit in iis obligationibus quæ dationem per singulos annos continent, præscriptionis tempus non ab exordio obligationis, sed ab initio cujusque anni computandum esse, &c. ita intelligi debet, quòd circa obligationem annuam duæ quasi diversæ præscriptiones concurrant, una quâ præscribitur ipsi principali & generali annuæ obligationi, quæ se habet respectu omnium præstationum annuarum, & altera, quâ præscribitur obligationi speciali & secundariæ dandi res singulas annis singulis: in illa præscriptio computatur à die, quâ primitus in solutione cessatura est. *l. pen. in fin. C. de prescript. 30. ann.* in hac à singulis annis vel mensibus in quibus res illæ solvi debuissent. *d. l. cum novissimi §. fin. in pr.* Unde qui v. g. per 50. annos decimas bonâ fide non solvit, non tenebitur quidem illas decimas restituere quas primo decennio percepit, quia etiam respectu illarum 40. anni elapsi sunt, neque illas, quas ultimo decennio percepit quia illæ post præscriptionem jam completam perceptæ sunt, illas verò, quas intermedijs 30. annis percepit, restituere omninò tenebitur, cum respectu illarum (numerando præscriptionem à singulis annis quibus solvi debuissent) ex defectu 40. annorum, necdum completa sit præscriptio. Quam eandem interpretationem quondam docuit Reverendissimus Dominus Gregorius Kimpfler nunc Abbas Schyrensis, Professor

fessor & antecessor meus de hac Univerſitate
 noſtra olim ſua præclariffimâ doctinâ, nunc ſuis
 gratis meritiffimus. Videtur quidem in con-
 trarium facere, quod Imp. *in d. l. cum noviffimi.*
§. ſin. exemplum ſubjiciat de Emphyteuta (cu-
 jus etiam eſt obligatio annua) quòd nullo tem-
 poris curriculo rem Emphyteuticam tanquam
 propriam præſcribere poſſit. Sed, niſi fallor,
 ex illo exemplo noſtra ſententia non parum
 confirmatur; nam Imperator vult dicere,
 quamvis Emphyteuta poſſit præſcribere obliga-
 tioni dandi annum Canonem (aliàs enim fru-
 ſtrâ præmiſiſſet qualiter præſcriptiones circa ob-
 ligationes annuas computari debeant) non ta-
 men propterea poſſit prætereſcere quòd res quo-
 ad dominium *directum* ad ſe pertineat, ex defe-
 ctu ſcil. poſſeſſionis, quam non habuit ut do-
 minus *directus*, ſed tantum ut Emphyteuta, quòd
 ſi interverteretur Domino poſſeſſio v. g. per a-
 lienationem in eum, qui rem tanquam liberam
 & propriam poſſideret, tunc etiam uſucapio
 quoad dominium *directum* procederet, ut ad-
 vertit Gloſſ. *in d. §. ſin. v. conductori. §. in l. 2.*
v. uſurper. Cod. eod. tit.

§ Sed *Quer. I.* Quanto tempore immunitas à
 ſolvendis decimis præſcribatur? Distingui-
 tur, an præſcriptio prætereſcatur contra Eccle-
 ſiam Parochialem, vel contra aliam Eccleſiam
 aut Monafterium, vel omninò contra privatum
 Clericum aut Laicum, in primo caſu requiritur
 cum titulo 40. annorum ſpatium, & ſine titulo
 tempus

tempus immemoriale. c. 1. de prescript. in 6.
 † In secundo casu 40. an. etiam sine titulo suffi- 9
 cient: & tertio, 10. cum titulo & sine titulo
 30, juxta vulgata præscriptionis Jura. Ante
 omnia tamen in hac immunitatis, sicut in qua-
 vis alia præscriptione *bona fides* requiritur, c. *fin.*
de prescript. ut scil. immunitatem prætendens
 sine contumacia aut fraude justo errore ductus
 Decimas hæctenus solvere recusarit, puta quia
 agrum tanquam immunem à Decimis emit,
 venditore privilegiū vel compositionem cum
 Parocho factam allegante, vel quia putativum
 privilegium habet aut sui antecessores nun-
 quam ab hominum memoria Decimas persol-
 verint. *text. in l. fin. ff. pro suo.*

Queritur II. An is, qui bonâ fide per 10. 10
 vel 20. annos Decimas Ecclesiæ non solvit, si
 ex postfacto ad solutionem Decimarum con-
 demnetur, teneatur non tantum Decimas fu-
 turi, sed etiam præteriti temporis persolvere?
 videtur quidem negativè respondendum, cum
 passim inter DD. conveniat, bonæ fidei pos-
 sessorem, à quo res possessa per sententiam e-
 vincitur, non teneri ad restitutionem fructu-
 um consumptorum, §. *si quis à non Domino.*
 35. *Inst. de rer. divis.* neque extantium, quos
 bonâ fide per triennium possedit, & consequen-
 ter usucepit. *Barth. in l. 4. §. fructus. ff. de usua-*
cap. Reyger. in thesauro jur. v. fructus. n. 57.
 Quòd autem præscriptio triennalis & quælibet
 minor decennio etiam contra Ecclesiam pro-
 cedat

cēdat, communis est DD. in *auth. quas actiones*
C. de SS. Eccles.

Verūm hac ratione dubitandi non obstante,
 puto etiam Decimas præteriti temporis resti-
 tuendas esse, nisi respectu singulorum anno-
 rum quadragenaria præscriptio intervenerit,
 etenim alia est ratio fructuum ex re aliena per-
 ceptorum & alia Decimarum, in fructibus præ-
 scribitur dominium verum & irrevocabile, cum
 prius fuerint reverà alieni & tantum in qua-
 si seu revocabili dominio possessoris, ad eum
 principaliter effectum, ut exclusà actione in
 factum possessor eos jure consumere potuerit,
Harp. in d. §. si quis à non Domino. n. 56. &
seqq. In Decimis autem præscribitur obligatio-
 ni, & actioni tanquam in quibus Ecclesia nec-
 dum in sui præjudicium dominium habuerit,
 sed actionem seu conditionem ex Canone *gl.*
in c. tua nobis. h. t. Constat verò, obligationes
 & actiones regulariter esse perpetuas & durare
 usque ad 30. & contra Ecclesias usque ad 40.
 annos. *Princip. Inst. de perpet. & temp. act. junct.*
L. omnes. & L. sicut. C. de prescrip. 30. annor.
 neque in Decimis rectè applicatur illa regula:
 quòd possessor bonæ fidei lucretur fructus,
 cum Decimæ respectu Parochi non se habeant
 per modum accessorij & fructuum, sed ipsæ per
 se principaliter sint in obligatione. Sicut si he-
 res frumentum defuncto mutuatum ignarus
 mutui tanquam proprium consumpserit, non
 ideò minus ex mutuo tenebitur.

Sed

Sed nunquid veriùs est, quod docet Pan. in
c. commissum. & in c. tua nobis. h. t. n. 12. De-
 cimas ante solutionem esse in dominio Eccle-
 siæ propter tex. in *c. moderamine. 16. q. 1.* ubi
vindicatio pro Decimis conceditur, quæ non
 nisi domino competere solet. *L. in rem. ff. de*
rei vind. & arg. l. ut inter. C. de SS. Eccles. in
 qua communiter notant Interpretes, quòd do-
 minium in Ecclesiam etiam sine traditione
 transferatur. R. hanc sententiam Panorm.
 procedere in quantum est Ecclesiæ favorabilis,
 ut scil. possit Decimas à tertio possessore vin-
 dicare. *C. cum non sit. & c. pastoralis. h. t.* ut bo-
 nis parochiani subhastatis in Decimis extanti-
 bus ante omnes privilegiatos creditores ponan-
 tur. *L. si ventri §. in bonis. ff. de Privil. Cred.*
 Non autem si exinde aliquod præjudicium Ec-
 clesiæ inferatur, si propterea breviori præscri-
 ptione damnificetur, ne quod in favorem Ec-
 clesiæ est introductum, in ejus odium retor-
 queatur. *C. quòd ob gratiam. de R. l. in 6.*

Quemadmodum in simili pupillus (à quo *11*
 bonum est argumentum ad Ecclesiam, *c. 1. de*
in integ rest) si absque tutoris autoritate mu-
 tuam det pecuniam, vel solvat debitori, ma-
 net quidem adhuc Dominus pecuniæ mutua-
 tæ vel solutæ, & si extet, eam vindicare potest,
l. non omnis. 19 §. 1. ff. de reb. cred. l. quòd si. 14.
§. fin ff. de solut. Sin autem pecunia consum-
 pta fuerit aut penerit penes accipientes, pupil-
 lus in sui præjudicium non censebitur habuisse
 domi-

dominium, sed mutuum vel solutio convalescet, & conditionem in mutuo, vel liberationem in soluto operabitur; ob eandem scilicet
 12 causam, *ne quid in favorem, &c.* † Pariter Clericus minorennis in beneficialibus causis habetur pro majore, unde & in ijs procuratorem constituere vel ipsemet agere poterit. *C. fin. de judic. in 6.* Sed & hoc dum de favore ejus agitur, quid ergò si inconsultâ facilitate ductus suum beneficium resignaverit, an exemplo minorennium læsorum in integrum restituetur? Affirmativa magis recepta est, ex eodem iterum fundamento, *ne quod in favorem. Covar. var. res. lib. 1. c. 5. n. 3. Zoës. ad tit. Decret. de in integr. restit. n. 4.*

13 *Quæritur III.* Qualiter immunitas à solvendis Decimis per contractum acquiri possit? quòd per gratuitam & liberalem compositionem, item etiam pro re aut Jure aliquo spiritali (v. g. si Religiosi obligati ad solvendas Decimas pro immunitate se obligent ad faciendas conciones in Ecclesia parochiali) immunitas rectè acquiratur, satis colligitur ex
 14 *statuimus. & c. veniens. de transact.* † ita tamen, ut nisi Superioris Autoritas interveniat, talis contractus minimè obliget Parochum successorem. *d. c. veniens.* quamvis enim successor hereditatis factum sui defuncti præstare debeat, ex cujus Persona lucrum sentit, & cum in eum omnes regulariter actiones passivè & activè transeant. *L. cum à matre. C. de rei vind. l. ex qua*

qua persona. l. 49. § l. qui in Jus. 7. ff. de R. l.
 Successor tamen in dignitate vel officio, cum
 omne suum Jus non à defuncto, sed ab electio-
 ne, institutione vel concessione superioris ha-
 beat, regulariter non tenetur stare pacto sui
 antecessoris, si illud pactum non sit jam absolu-
 tum & expeditum (ut venditio, donatio &c.
 circa res sine solennitate alienabiles) sed ha-
 beat causam continuam & etiam successorem
 obligare deberet ad aliquid de præsentis facien-
 dum vel patiendum, ut in remissione Deci-
 marum in futurum, in locatione rei Ecclesiasti-
 cæ & similibus, nisi tale pactum nomine Eccle-
 siæ scil. eum consensu superioris (vel in ma-
 joribus Ecclesijs cum consensu Capituli) fa-
 ctum sit. *Covar. var. res. lib. 2. c. 15. n. 6. Gi-
 tier. can. 99. lib. 1. c. 36.*

Quæritur IV. Quis in proposito veniat no-
 mine superioris? dissonant inter se CC. in prio-
 ri quæstione citata, in altero Episcopi, in alte-
 ro Summi Pontificis authoritas desideratur.
 Libenter dicerem, Monachos, de quibus *in d. c. veniens.* agitur, fuisse exemptos, vel sub im-
 mediata Jurisdictione Papæ, sed quia non ha-
 beo hujus assertionis speciale fundamentum,
 ideò satis placet, quod pro concordatione di-
 cit Panor. *in d. c. statumus.* Nimirum distin-
 guendum esse, an liberatio à Decimis per con-
 tractum quæritur in perpetuum vel tantum
 ad tempus: in primo casu, quia relaxatur Jus
 commune & contractus induit speciem privi-
 legij

legij

legij, requiretur consensus seu autoritas Pa-
 palis, in altero autem casu Episcopalis suffi-
 ciet. Item solam Episcopi Anthoritatem suf-
 ficere censet Panor. *d. l. si contractus fiat super*
Jure decimandi dubio & controverso. Licet
autem per. d. c. veniens. in transactione (qua
tantum fieri potest super re dubia. l. i. de trans-
act.) requiratur Consensus Papalis. Nihilomi-
nus illum text. de transactione sine causae co-
gnitione & evidenti utilitate Ecclesiae parochia-
lis in ita intelligit gl. in d. c. statuimus. Barb. in
eod. c. veniens. n. 3. Porro quod de Episcopo
dicitur, de Abbatibus quoque sentiendum est
circa parochias suis monasterijs pleno Jure in-
corporatas, quia ex communi DD. sententia
per talem incorporationem, Jurisdictionem
quasi Episcopalem acquirunt, ut inter alia e-
tiam auctoritatem in alienatione rerum ad
hujusmodi parochias pertinentium interpo-
nere valeant. Pan. in d. c. statuimus. de transact.
n. 4. Innoc. in C. statuimus. in fine. gl. in Clem. 1.
in v. proprij. de reb. Ecclesiast. non alienand. Kob.
de Jurisd. in exempt. pag. 1. q. 9. n. 7. § pag. 4.
q. 20.

16. *Queritur V.* An immunitas à solvendis
 Decimis pro pecunia vel alia re temporali ac-
 quiri possit? Negativae favet text. *in c. fin. de*
rerum permutat. eamque multi DD. sequun-
 tur cum Henr. Canis. *de Decimis cap. 17. n. 18.*
 Sed videtur mihi affirmativa satis probabiliter
 defendi posse hoc saltem sensu, quod per eor-
 tractum

tractum v. g. emptionis, qui inicitur super immunitate, censeantur Decimæ, quatenus considerantur ut fructus imposterum nascituri, & decimationi obnoxij in proprio agro emi seu acquiri. Etenim valere emptionem fructuum, qui nascituri sunt, text. est in *L. nec emptio. 8. De contrah. empt.* Item quod rem, quæ mea est, possim emere sub conditione, & in illum eventum, ubi mea esse desierit, aperte probatur ex *L. existimo. 61. ff. jam dicto tit.* unde rectè advertit Barb. in *d. c. fin. n. 2. Moneta de Decimis. c. 5. n. 130.* quod in illo *c. fin.* pecunia data sit pro decimationibus id est Jure decimandi in alienis fundis, non verò pro immunitate & fructibus in proprio agro percipiendis. Dices: saltem Parochus accipiendo pecuniam pro immunitate vendet Jus decimandi, quod in agro habuit, vendere autem Jus decimandi quod spirituale est, simonia censetur. *d. c. fin. R.* non esse propriè venditionem Juris decimandi, sed fructuum nasciturorum, ut dictum. Si enim esset propria venditio Juris decimandi, deberet id emptori acquiri, emptor autem non percipit fructus tanquam decimator, sed tanquam Dominus & ut jam ab onere Decimarum liberus, sicut superius etiam de præscribente immunitatem traditum.

Queritur VI. Utrum pauperes, qui non plus colligunt ex fructibus, nisi quantum sibi & suæ familiæ sufficit ad alimentationem, sint immunes à solvendis Decimis? Pro affirmativa, quam

quam tenuit Melendus antiquus Canonista apud Innoc. in c. licet. de cens. facit, quòd non videatur Eccles. velle obligare pauperes ad dandas Decimas, quæ jubet, ut Clerici pauperibus liberaliter subveniant. C. aurum. 12. q. 1. E contra negativam communiter amplectuntur DD. cum gl. fin. in c. quia tua. 12. q. 1. Sylv. de Dec. n. 13. Rebus. de Decimis. q. 5. n. 14. Eò quòd Decimæ solvendæ sint instar debiti. C. Paroch. h. t. in debito autem non habeatur paupertatis respectus, nisi postquam debitor bonis cessit, & propterea quòd ad solvendas Decimas non tantum personæ, sed agri & fundi ipsi obligati censeantur. C. de terris. h. t. debeanturque Decimæ Deo in recognitionem universalis dominij, quod non tantum divites sed & pauperes oportet recognoscere. Ultramque sententiam ita conciliandam esse puto, quòd pauperes à solvendis Decimis ipso Jure quidem liberati non sint, debeat tamen ipsis remissio per Parochos fieri. Pan. inc. cum homines. n. 5. h. t. SUAR. de Relig. tom. 1. l. 1. c. 16. sub n. 16.

18 *Queritur VII.* Pro coronide hujus materie decimarum, quis in causa decimarum sit Judex competens! R. Causam decimarum (si petitorio agatur) accenseri spiritualibus, arg. d. c. fin. de rerum permut. c. Parochianos. Et c. tua. 25. h. t. Ideoque regulariter ad Judicium Ecclesiasticum pertinere, d. c. tua. c. 2. de iudic. dico, si petitorio agatur, nam si solum agatur possessorio iudicio, & v. g. Parochus vel alius Ecclesiasticus

ficius conveniat Laicum *interdicto adipiscenda*,
relinenda, vel recuperanda possessionis, quærat, an
 Decimæ sine fraude & integræ solutæ sint,
 &c. plurimorum est opinio hanc cognitionem
 esse *mixti fori* & etiam ad Laicum Judicem
 pertinere. *arg. c. 2. de iurejur. in 6. junct. c. ult.*
de foro Comp. in 6. ubi executio Juramenti (quod
 utique spirituale est) ad utrumque Judicem
 pertinet, diversa enim est possessio à propieta-
 te. *L. naturaliter. 12. §. 1. ff. de acquir. poss.*
Henr. Canis de Decim. c. 18. n. 13. Idem est,
 si ex contractu actio intentetur, quæ non tam
 Jus decimandi quam ipsos fructus concernat,
 v.g. pro mercede locationis vel pretio emptio-
 nis solvendo &c. Si tamen contra Ecclesiam
 vel Ecclesiasticum agatur *possessorio*, vel alia
 actione, tantum Ecclesiasticus Judex erit. *c. si*
diligenti. de foro Comp.

Quid, si Laicus contra Laicum agat petito-
 rio Judicio super Decimis ante Concil. Lat.
 vel per Privilegium acquisitis, & actor Deci-
 mas ab altero possessas titulo hereditatis, legati,
 empti &c. ad se pertinere contendat? R. non
 videri improbabile, tales Decimas præsertim
 consuetudine accedente censerentur inter alias res
 patrimonialis Laici, quæ Judicio sæculari sub-
 jacent, dum modò non simul involvatur quæ-
 stio tangens radicem Juris decimandi ex SS.
 Canonibus dependentem, veluti an Privile-
 gium, infeudatio, vel alienatio Jure Canonico
 MAN. PAROCH. Ll sub-

substituerit, articulus à Judice Ecclesiastico decidendus foret, arg. C. tuam. de Ord. cognit.

CAPUT II.

De Primitijs & Oblationibus.

SUMMARIUM.

1. Differentia inter Decimas, Primitias, & Oblationes.
2. Quid debeat nomine Primitiarum.
3. Primitia possunt abrogari per consuetudinem.
4. Ex communi sententia non est praeceptum faciendi oblationes.
5. In actibus merae voluntatis non inducitur consuetudo.
6. Quo fundamento procedat consuetudo circa oblationes.
7. Etiam stante consuetudine non peccat, qui aliter quando omittit facere oblationes.
8. Parochianis non facientibus oblationes non debet Parochus negare Sacramenta.
9. Regulariter oblationes intra fines Parochiae factae pertinent ad Parochum.
10. Oblationes factae in Ecclesiis Regularium pertinent ad Regulares, de funeralibus tamen debetur Parocho portio Canonica.

INTER DECIMAS, PRIMITIAS, & Oblationes hanc constat esse differentiam, quod Decimae singulis annis in recognitionem